

Szerkesztési Iroda:
Nagy-Becskek,
 Zápalya-utca 1-6 szám,
 hová a lap szellemi részét illető
 minden közlemény intézendő.
Kiadóhivatal:
 Fleitz Fer. Pál könyvnyomdája
 Nagybecskerek, Zápalya-utca 1.
 hová a hirdetések, az előfizetések
 és a lap átküldésére vonatkozó
 felhívások intézendők.
 Telefon szám 21.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felolós szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Hirdetési árak:
 Egész évre ----- 12 ft.
 Félévre ----- 6 .
 Negyedévre ----- 3 .
 Egy hónap ----- 1 .
 — Egyes szám ára 4 kr. —
Hirdetések
 a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
 Azonkívül az összes hirdetési
 irodákban.
 Megjelenik minden nap
 vasár- és ünnepnapok kivételével.

Nagybecskerek, 1896.

XXV. évfolyam, 287. szám.

Hétfő, december 14.

Az ujonczjutalék.

Nagybecskerek, decz. 14.

A legelső törvényjavaslatok egyike melyet a kormány az új képviselőház elé terjesztett, a honvédség és a közshadsereg számára az ujonczjutalék engedélyezéséről szóló törvényjavaslat. A veradó megajánlásának a magyar törvényhozás részére biztosított alkotmányos jogát a javaslat tárgyalásának során feltétlenül gyakorolták is és míg a szabadelvű párt változatlanul elfogadta azt, a Kossuth Ferencz vezetése alatt álló függetlenségi párt az ujonczjutalékot csak a honvédség részére akarta megszavazni, míg a többi ellenzéki frakciók, velük a 67-es alapon álló nemzeti párt is, az Ugron-frakció vezetése alatt sem a honvédség, sem a közshadsereg részére nem akarta megszavazni az ujonczjutalékot.

Az ellenzék minden kifogására báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter válaszolt a törvényjavaslat képviselőjében, aki katonás modorában ad absurdum vezette az ellenzéki kifogásokat és aggályokat s úgy a magyar mint a közshadsereget igazán fényesen képviselte. Nem csak a katona, a hazafi is beszélt, midőn a honvédelmi miniszter a honvédséget fényesen megvédte és a közös hadsereget, mint tényleg létező közös intézményt, védelmébe vette.

Arra a kifogásra, hogy a honvédszenekarok is játszásk a „Gott erhalte“-t, már Thaly Kálmán is megfelelt azzal, hogy a közös hadsereg zenekarai meg igen gyakran játszásk a Kossuth-indulót és a Klapka-indulót s más igazi magyar darabokat. Arra a vádra azonban, hogy a közös hadsereg a komáromi Klapka-szobor leleplezésén nem jelent meg, s hogy

az ünnepélyrendező bizottság meghívását nyersen visszautasította, igen határozott alakban kijelentette a honvédelmi miniszter, hogy e tekintetben egy nagy tévedés létezik. A közös hadsereg a leleplezés ünnepélyére meghívót nem kapott, azt tehát vissza sem utasíthatta s így nem is lehetett abban a helyzetben, hogy megnyugtatót szerezzen arra nézve, vajjon lesznek-e vagy sem illoyális tüntetések.

A hadsereg közössége nemcsak forma szerint létezik, hanem lényegben is. Magyarország az évi jutalék felét állítja ki és a monarchia osztrák tartományaival abban a szent közös feladatban találkozik, hogy közösen védik a trónt és hazát. Ebben a közös kötelességben osztozik a monarchia mindkét állama, állítólagos közösségről tehát nem lehet beszélni. A magyar hadsereget mindig a véderő kiegészítő részének gondolták. Az 1867. XII. t.-cz.-ben előbbeni és régebbi törvények alapján biztosított a tisztán magyar ezredek, az exercitus hungaricus intézménye és senki sem tagadhatja, hogy e jognak érvényesítettetett.

A honvédelmi miniszter rögtönzését, ami annak tartalmát illeti, rendkívül sikerültnek kell tartanunk, ami pedig a formát illeti, már megszoktuk, hogy a honvédelmi miniszter katonásan, világosan, érthetően és hazafiasan halljuk beszélni, amely beszédmódja éppen nem hajlandó az ellenzéki szerelmeskedéshez alkalmazkodni. A monarchia haderejét és nagyhatalmi állását nem lehet egyik országgyűlési ülészakról a másikra módosítani, hanem törekedni kell azt állandóan és következetesen korszerű irányban fejleszteni és e törekvésben báró Fejérváry honvédelmi miniszter működését szinte korszakalkotónak kell nevezni, amit nemcsak

a korona, hanem a magyar nemzet is a maga egészében éppenséggel egyértelmű hálával ismer el.

HIREK.

Tájékoztató.

December 15. Kórházi bizottsági ülés.
 Deczember 19. Rendkívüli megyei közgyűlés.
 Deczember 28. Városi tisztújítás.
 1897. Január 9. Nőegyleti táncmulatság.
 1897. Január 16. Athléta bál.
 A gőzfürdő naponta reggeli 5 órától nyitva van; nők részére kedden és pénteken délután.

— **Uj anyakönyvvezetők.** A m. kir. belügyminiszter Torontál vármegyében a szerb-szent-péteri anyakönyvi kerületbe Bény Kálmán szentpéteri segédjegyzőt, az új helyibe Fixmer Ferencz bogárosi segédjegyzőt, a lovriniba Glasz Mihály segédjegyzőt anyakönyvvezető helyettesekké nevezte ki és mindhármát a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködéssel is megbízta.

— **A kir. ügyészség köréből.** A hivatalos lap mai száma szerint a m. kir. igazságügyminiszter dr. Orosdy Lajos nagybecskereki kir. ügyészt a nagykanizsai kir. ügyészséghez helyezte át.

— **A törvényszék köréből.** A m. kir. igazságügyminiszter Illiczky Mihály nagybecskereki kir. törvényszéki bírót a nagybecskereki kir. törvényszék területére vizsgálóbíróul rendelte ki.

— **Tellecsky lemondása.** Nagyikinda város képviselőtestülete tegnapi délutáni közgyűlésén tudomásul vette Tellecsky Kristófnak, a város országgyűlési képviselőjének a polgármesteri állásról való lemondását és a távozó polgármesternek a város érdekében teljesített munkálkodásáért jegyzőkönyvi köszönetet szavazott. — Dr. Dellmannich Lajos alispán a kikindai polgármesteri állásra már kiírta a pályázatot. A pályázatok folyó hó 21-ikéig nyújtandók be az alispánnál.

A „TORONTÁL“ tárczája.

Bucus az éjszakától.

Irta: Szatmáry Zoltán.

A tizenhatodik század egyik legnagyobb pessimista bölcsésze mondja valamelyik munkájában, hogy életének legboldogabb perce az, mikor beáll az éjszaka s elnyugszik, álomra hajtja fejét, s a legboldogtalanabb pillanatai életének azok, a melyekben felébred álomból és ujra életre kél.

Nagyon fákó volt a lelke annak a tudósnak, olyan szinehagyott, mint a tentája, a mivel leirta, durva, darabos a szive, mint a papirosa, a mire leirta.

Szerette az éjszakát, csak úgy, mint a vége felé rohanó tizenkilencedik század ifjai, csak úgy, mint én is és mégis milyen másképen.

Szerette az éjszakát, mert rossznak hitte a világot a valóságban s az ideált csak ott találta meg az álom országában, talán abban a rejtelmese félálomban, hol édes zibbadásba esik a test, s a lélek a gondolkodó fő utolsó gondolatán rohan át a másik világba, hol milliomos a hold, lát a vak s öröme válik a bu.

Szegény, fakószívű bölcs volt, aki nem tudott ébren álmodni, ébren álmodni mint mi, mint én is.

Én is rajongtam egész életemen keresztül az éjszakáért.

A nappalt nem becsültem többre egy eldobott szivarcsutkánál. — Egy olyan félig elszívott szivarnál, melynek felét más élvezte el.

De nem is becsültem többre, mert a felét elaludtam.

Szerettem az éjszakát, szerettem csendjével, rejtelmese, titokzatos sötétségéért, szerettem zajáért, mesterséges világításáért.

Nem ismertem a világot igazán, csak az éjszakából, csak akkor, mikor a láthatatlan tündér a megsűrűsödni látszó levegőben ráborította fekete szárnyát az egész mindenségre.

Mikor a láthatár szélén lebukott az álmos nap s apránként csillantak elő a sötétkéké vált úrban az apró, fénylő csillagok, a halavány hépu telihold, akkor éreztem valójában, hogy élek, akkor éreztem, hogy szép az élet s hogy mégis csak gyönyörűség azt végigélni.

Szerettem az éjszakát télen, szerettem nyáron, az év minden szakában. Elkezdve a májusi éjszakától, melynek levegője vibrál a cigány-muzsikának, hol lágy, szétfolyó, hol gyors, rakoncátlan akkordjaitól, egész a ropogós havu, — zivataros éjszakákig, melynek szélviharja arcunk közé vágja a csipős hópihéket — mely tüzrózsákat rajzol arcunkra.

Szerettem a hűvös őszi éjszakát, melynek szele mintha beszédesebbé tenné az erdő sárgára való lombjait s teli marokkal szórná az emberek közé a borongást, melancholiát, a csendes resignációt.

Szerettem a szerelmektől, illatterhes nyári éjszakákat, melyeknek vérkergető, vágy éhes langyos levegője úgy megfekszi a szívünket, az agyunkat, mikor megérezgeti a széna illat... mikor fű, fa, virág ezer meg ezer csintalan szerelmes történetet beszél.

Akár a fehér asztal mellett, pohárcsengés közben, akár a bálteremben a habkönnyű leány-asszonyrubák közt, színházban, a kávéházi márványasztal mellett, utcai, erdei séták alkalmával, otthon a csendes magányban elmélázva régi regékről, történetekről, a melyek soha nem történtek meg, virágról, mi talán soha sem nyílt, dalról, mi soha sem hangzott, vagy a barátságos, meleg szoba négy néma, siket fala közt, terhes, idegrontó munkaközben, könyvek között, íróasztal mellett, mindenütt, mindenütt csak az éjszaka volt éltető elemem.

Éjjel végeztem legterhebb munkám, éjszaka élttem legkönnyelműbb, legboldogabb perceim. E mém éjjel éberebb, megfigyelőbb, szívem lángolóbb, szilajabb volt.

Ejszaka, éjszaka, legyen a tied a dicsőség! Bűbajos szép éjszakák, töleket veszek im bucsut. Nehéz a válás, de elkerülhetetlen.

Aranyos éjszakák, úgy válok el töleket, mint a legkedvesebb szeretőimtől. — Az élet álom, úgy mondja valami bohó poéta; én veletek álmodtam keresztül az életet.

A ti költészetetek tartott fogva, míg békés polgárok puha vankosok közt álmodoztak a prózai részről, vagy a meztelen földön, legfeljebb szalmaágyon kergették az elérhetetlen ideált, mint a költő szökefűrtű, kékezemű fia a szivárványhidat.

Tudom, sokan kinevetnek az érzékeny bucsu miatt, akik azt tartják, hogy Marlittnál limonádébb ízű történeteket produkál az ábrándozó emberek nagy tömege, de e dal nélkül nem tudok elválni töleket.

Hosszu éjszakákat keresztülálmodoztam ezélt, hosszu éjszakákat keresztül aluszom ezután.

Ez a különbség, semmi egyéb. Mellem, fejem, minden porcikám tiltakozik a régi élet ellen, a mikor még legkedvesebb szeretőim ti voltatok, édes jó éjszakák.

A nyűtt mell görcsös köhögése nem harmonizál az éjszakai léggel, a romlott gyomor nem tűri az éjszakai tivornya nedűjét, a leleszködő szempillákat sérti a fényes termek világítása.

Pusztul a vér, lohad a láng. Kifáradtam a való szeretkezésben, keresek egy kis zugot, hova nem férközhetnek be viharos, zajos éjszakák.

Nem álmodni, aludni vágyom, míg azután az utolsó álom után eljősz majd értem te mindent megváltó, örök éjszaka.

— **Választások után.** A szerb közmondás szerint minden csoda három napig tart. A választási mozgalmak sem képeznek kivételt. Szombaton egyébről sem beszéltek, mint a diadalmas és a legyőzött jelöltekről, tegnap is élénken diskuráltak még a népszerű és népszerűtlen alakokról, (vox populi etc. etc.) de azért rövid eszmecsere után ki dominába, ki kaláberbe kezdett, szinte meglepődve arról, hogy az előtte való napon játszódott le a nagy esemény; ma már csak itt-ott hozzák szóba azokat, kiket a nép szava méltónak tartott arra, hogy a polgárságot képviselje. Az eredmény maga nem valami rózsás kilátásokkal kecsegtet. Az intelligencia megfogyott s bizony sok elem kerül a képviselőtestületbe, melyről bátran állíthatjuk, hogy nem oda való. Viszont néhány oly nevet találunk a legyőzöttek listájában, melyet nem szívesen nélkülözünk a városatyák sorában. Megmutatta ez a választás is, hogy a politikában nincsen hála. Különb-n nem történhetett volna meg az, hogy két oly ferfit, ki igaz lelkesedéssel és önzetlenséggel szentelte magát a közügyeknek, megbukják azért, mert nem korteskedett — maga mellett. Ezekből az „apróbb” bajoktól eltekintve, rendben folyt le az egész választás, a polgárság oly részvéte mellett, amilyenre a legöregebb bizalmi férfiak sem emlékeznek. Meglepetések nem igen voltak, amennyiben a beavatottak előre tudták, hogy a Gradnulozában, ahol magyarok és szerbek kemény papirusát vívtak, ez utóbbiak fognak győzni. Az Oppovában négy képviselő közül két nem szerbet választottak. Ami az arányt illeti, kitűnik, hogy szombaton 25 szerb és 25 nem szerb győzött. A legnagyobb népszerűséggel Krsztics Janos polgármester és Szekulits Vazul dicsekedhetnek, mint akiket két helyütt is megválasztottak. Mután a választás mindenütt a törvényes formák betartása mellett folyt le, felebbeszékekkel nem igen fogják megtámadni az eredményt s így ma már megalakultnak tekinthetjük azt a testületet, mely hivatva van Nagybecskerek város részére arravaló, kötelesség tudó tisztikart választani. Vederem!

— **Esküvő.** Dr. Schendi Emil pancsovai ügyvéd tolyo hó 15-en tartja esküvőjét özv. Weifert Gizella urnő bajos és kedves leányával, Annával.

— **A miniszter elismerése.** Palotás Fausztin honvedfőhadnagyot, az ismert író, aki öt éven át a Ludovika-akadémia tanára volt, ez év őszén a szegedi ezred becskerekéi zászlóaljához rendelték ki csapatvezetőre, miután a mostani rendszer szerint négy-öt éven túl az akadémia tanár egyházban nem maradhat. A főhadnagyot most, tavozása alkalmából szép kitüntetésben reszesítette a honvedelmi miniszter, aki az alábbi iratot intézte hozzá:

Tekintetes Palotás Fausztin
m. kir. szegedi 5. honved gyalogezredbeli
főhadnagy urnak.

Indítatva érzem magamat, hogy főhadnagy urnak a m. kir. honvedségi Ludovika-akadémian 5 éven át magyar nyelv és irodalom, valamint magyar történelem tanári minőségben, ezen szakmák iránti nagy előszeretettel és lelkesültséggel által támogatott buzgó és igen sikeres működéseért a legfelsőbb szolgálat nevében dicsőítő elismerésemet fejezzem ki.

Budapestben, 1896. évi nov. hó 28-án.

Baró Fejerváry Géza s. k.,
honvedelmi miniszter.

— **Az időről.** Megint benne vagyunk a lucskos kalocsai szezonban; a derült, napsugaras idő messze tűnt, csak a pocsekja maradt itten. Tegnap estefelé hirtelen beborult az ég, felvonultak a pár napig nem látott „komor fellegek” és lassan, szemzően kezdett esni az eső, mely az éjszaka folytán kisebb nagyobb szünetelésekkel csak fokozódott. Hanem azért nem esünk korántsem kétségbe, mert biztosra lehet venni, hogy nemsokára újbol kisüt a napugár és kapunk meg egy pár meleg napot, mielőtt lebul a karácsonyi hó, mely valószínűleg — elmarad.

— **Parasztvirtus.** Magyar Páden nagy verekedés volt Szakóczi kőrcsájában. Novak Andras fiatal legény mulatott ott, muzsikaszó mellett, több legény társaságában, amikor Ignisz Sándor szerb-pedér legény fordult be szintén vigaságos jó kedvben, egy pohár borra. A két legényt a csigány kérdése egymással szembe állította.

Ignisz arra kérte Novakot, hogy engedje meg, hogy elhuzassa a nótáját. Novak a kérésre azzal felelt, ahol ő mulat, ott nem mulat senki rajta kívül. Mire Ignisz egy poharat keppott fölé s a legények közé dobta. Mint a megbolygatott méhraj rohantak meg erre a legények Ignisz. Novak egy késsel hatalmas szurást ejtett a fején, a többiek pedig üvegekkel, botokkal estek neki és addig verték, míg mozdulni tudott. A szerencsétlen fiatal embert felholtra verve szállították el a kórcsma helyiségéből.

— **Halálozás.** Zsombolyáról írják lapunknak, hogy ott folyó hó 13-án Schnur Lipót, a „Zsombolyai takarékpénztár” igazgatója, hosszas kinos szenvedés után jobblétre szenderült. Ő volt az évek előtt a tönk szélére sodort pénzügyintézet második megalkotója, mely az ő vezetése alatt csakhamar hatalmas fejlődésnek indult. Volt köztörvényhatósági tag is, ki mint olyan és mint takarékpénztári igazgató is élénk részt vett a közélet minden mozgalmában. A megboldogult hült tetemei f. hó 14-én délutáni 3 órakor fognak a család kriptájában örök nyugalomra elhelyeztetni. Béke lengjen sirja felett!

— **Fölmentett tanító.** Annak idején közöltük mi is a lipótpörből eredt kis-teremia gyilkosság esetét, midőn meg múlt évben Mathiasz József kisteremias lakost Weber Adam tanító este-tvére Weber József kis-teremias lakosok agyonverték. A közönségben nagy szenzációt keltett akkoriban az esemény, mivel egy intelligens ember, Weber Adam tanító szerepelt egy vadlótthént a veres cselekményben. Mint most értesülünk, ez ügyben meghozták már harmadfokúlag is a végérvényes ítéletet, a melyben a m. kir. kuria Weber Adamot teljesen felmentette. Ez ítélet folytán már legközelebb állásába ismét vissza fogják helyezni.

— **A pancsovai népkönyha** folyó hó 9-én délben nyit meg a voit huszark-szárnyában. Jó szívű urhölgyek, az egylet tisztikara, lelkészek és tanítók és az egylet számos barátja jelent meg ott ez alkalomból, hogy tanui legyenek a megnyitás megható jeleneteinek. Schwalm György ag. ev. lelkész nemetül, dr. Kelemen főorvos magyarul és dr. Jovanovits orvos szerb nyelven szóltak a gyermekekhez, megkapó szavakkal ecsetelve a felebaráti szeretetet. A gyermekek aztán imádkoztak, mire aztán feltálaták a 96 gyermeknek a józú eledeleket, ugymint: marhahúsle est, savanyukáposztát hússal és rizszsel.

— **Fenyő ágak.** Noé olajágának a jelentősége kiveszett; Suttner báróné hiába hirdeti vele a békét, bizony örömet alig okoz általa. Sokkal nagyobb szenzációt és vigaszt idéznek elő az apróbb és nagyobb emberiség körében azok a zöld tüleveles fenyő ágak, amik a piacon láthatók. Bizonyos áhitattal tekint rájuk mindenki és a mint csunya összevisszaságban, egymásra hanyva, vagy a földön sorjában fektetve hevernek; az arra melő kicsinyek és nagyok képzelete talpra állítja őket, láncokat aggat rájuk, aranyos diók, apró viaszgyertyák és más caecsebecsék ragyognak rájuk. Körüöttük az a családi kép, vidám gyerekekkel, meglegedett arcu szülőkkel. A század végén ez talán az egyedüli, ami az istentelenség tengerében soha el nem sütyedő zátonya marad az áhitatnak... Hanem az érzélgősség ráér karácsonyig egyelőre ne képzeledjünk a fölött, a mit ugys meghoz a karácsony; csupán csak annyi legyen jelentve, hogy a kriszt-kindii előhírnökei, a fenyőágak megjelentek a piacon. Feihajtás nagy volt, élénk kereslet mellett, a mely jó piaci árakat csinált. Nagyobb kötések voltak tizenegy napos határidőre. Akkor lesz ugyanis karácsony.

— **Éves bérletjegyek.** A magy. kir. államvasutak igazgatóságától nyert értesítés szerint 1897. évi január hó 1-től kezdve a magy. kir. államvasutak összes saját vonalain (tehát az üzemen álló összes helyi érdekű vasutak kivételével) 1897. év végeig érvényes bérletjegyek fognak kiadni. Ezen jegyek arai: I. oszt. 550 ft, II. oszt. 350 ft, III. oszt. 200 ft, azonkívül minden jegyért 1 frtnyi kiállításil illeték fizetendő. A jegyek ára teljes összegben fizetendő akkor is, ha a jegy evközben váltatik; — vonatrészekre bérletjegy nem adatik ki. Ezen bérletjegyek valamennyi menetrendszerű személyszállító vonaton, az express és luxus vonatokon azonban csak az ez iránt fennálló díjszabás szerinti pótdíj ráfizetése mellett érvényesek. A bérletjegyek a m. kir. államvasutak titkárságában (Budapest, Andrassy-ut 75. sz.) fognak kiadni, hol ily jegyek már f. évi december hó 23-tól kezdve megváltathatók.

x **Erdélyi aranybányászat.** Lapunk hírdetési rovataban közöljük a „Fortuna” aranybányászvénytársaság hírdetését, melyre felhívjuk itt is olvasóink figyelmét. A társaság alapítói a lehető legnagyobb óvatossággal és körültekintéssel oldották meg feladatukat, midőn megszerezték a Szent-Endre nevű bányát, amellyel, mely hogy aranyban gazdag, egyszersmind nagyobb mennyiségű zuzóérczet is tartalmaz. E bányában három egész esztendeig folytak a feltérési munkálatok s 60 000 frtot meghaladó kiadásokat tettek a vállalkozók, hogy a bányát teljesen feltérjék és átvizsgálják. Ezen munkálatok eredménye a lehető legkedvezőbb. Remélni lehet, hogy e bánya, mely most már kellő üzemeltetéssel és berendezéssel is fel lesz szerelve, rövid idő alatt Európa legjövödelmezőbb aranybányái mellé fog sorakozni. Mint a lapunk mai számában közölt hírdetésből kitűnik, a részvényeknek csak a felét bocsátják aláírásra, míg a másik felét az igazgatóság és az alapítók maguknak tartják meg. A részvények névértéken, 25 koronájával bocsátatnak ki és így a kevésbbé vagyonosnak is módjában van egy jövödelmezőnek ígérkező vállalatban részt venni. Az aláírás december hó 12-ikétől 20-ikáig lesz és az aláírt összegek postautalványon is beküldhetők a hírdetésben megjelölt helyre. A további feltételek az aláírási felhívásból tudhatók meg.

Színház.

A betyár kendője.

A karszemélyzet nem volt szerencsésebb, mint azok a magánszereplők, kik „magasabb” protekció híján, igen szűk körben ütik meg jutalomjátékuk ünnepélyét. Igen kevesen jöttek el, hogy meghallgassák a hűtelen betyárnak és az ő kendőjének kétségkívül érdekes történetét, de hát úgy látjuk, hogy kiveszett nemcsak a romantika maga, de az iránta való érdeklődés is. Az a kis csapat, mely nem félt a betyárok lövöldözésétől, hanem mindvégig kitartott a színházban, sokat tapsolt a nagyobb szerepek személyesítőinek, nevezetesen Fodor Ionának, Konczának, Tuboly Klementinnek és Kalmárnak.

Ujházi Ede első fellépte.

„Budapesti”.

Egyesgyedüli annak a rosszul választott darabnak, melyet a német közönség „Grossstädtisch” ezimen ismer, s melyben Moser a hatvanas évek ismert vigjáték-alakjait felvonultatja, csakis ennek a rossz választásnak tulajdonítjuk azt, hogy a nagybecskerekéi színház Ujházi Ede tegnapi első fellépte alkalmával nem telt meg úgy, mint azt a nagy művész kitűnő híre megkövetelte volna. Sajátságos fatum, mely különösen bennünket évek óta üldöz, hogy ép a legelőkelőbb művészek választanak oly darabokat, melyek — s ez esetben teljes joggal — nem vonzzák a közönséget. Sajnálunk kellett azt is, hogy ebben az elavult vigjátékban Ujházinak nincs oly szerepe, melyben teljesen érvényre jutna az ő fényes tehetsége. Mondanunk sem kell azonban, hogy abban a néhány jelenetben, amikor a színpadon van, oly derít fakasztott, melynek jótékony sugara csak az istenkegyelméből való művészek lelkeiből szoktak a haligatókra áradni. Nincs akit meg ne nevetessen, mikor a felesége előtt titkolózva nézi annak az erkölcstelen könyvnek a képeit, mely annyira felbőszítette élete párját. Milyen élethűen játssza meg azt a jelenetet, melyben a szobaleánynyal megkísérlett kaland kényszerítő hatása alatt fellázad a felesége ellen, kinek parancsait három évtizeden át hűségesen, ellenmondás nélkül követte. A szerep kicsiny, igénytelen, de Ujházi olyan kabinetalkitást csinál belőle, melyet lehetetlen elfelejteni. Invenciosus, humoros játékát, melyet a legaprólékosabb részletig kidolgozott, folytonos derűtség és taps követte, s a felvonások után alig győzte megköszönni a kihívásokat. Sikerében osztoztak Csügényiné, Tuboly, Gööz Aranka, Berczy Mari, Kalmár, Batori.

— **Színházi hír.** Ujházi Ede a Nemzeti színház művésze holnap este nem, mint hirdette volt, a „Velencei kalmár”-ban lép föl, hanem az „Országgyűlési szállás” című kitűnő bohózatban.

Táviratok

Országgyűlés.

(A képviselőház ülése december 14-én.)

Budapest, decz. 14. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A képviselőház mai ülésén folytatta a felirati vitát. Első szónok Smialovszky Valér volt, ki a néppárt igazgatóira utalt, mely a népet szóban és írásban fanatizálta. A néppárt a nép butaságára számítva, mindenféle hazugságokat terjesztett s ily körülmények közt a klerus nem azonosíthatja magát a néppárt agitációival. Ezután Ságghy Gyula szólalt fel, ki a nemzeti párt javaslatát fogadja el.

Abrányi Kornél folytonos láрма és közbekiáltások mellett tartotta beszédjét és különösen a szélsőbal kiáltott folyton közbe: menjen Bécsbe. A külügyi politikát s a kiegyezési kérdéseket fejtegeti és Magyarország nagy haladására mutat. Miután a láрма nem akart szünni, az elnök az ülés felfüggesztésével fenyegeti az ellenzékét, mire Abrányi bevégezhetette szónoklatát azzal, hogy a szabadelpárt felirati javaslatát fogadja el.

Ezután még Horánszky Nándor nyújt be interpellációt a székelyudvarhelyi politikai üldözések ügyében, mire a vitát holnapra halasztották.

A szerb király Bécsben.

Budapest, decz. 14. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Bécsből telegrafálják, ő Felsége Sándor szerb királyt kihallgatáson fogadta.

A párbaj ellen.

Budapest, decz. 14. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Berlinből jelentik, hogy a német birodalmi gyűléshez a párbaj megszüntetése végett intézett petíciót már már kilencz ezren irták alá.

Volt miniszter fogságban

Budapest, decz. 14. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Párisból jelentik, hogy Baihaut volt miniszter, ki az ismeretes Panamaperben 900.000 frank megfizetésére vagy két évi fogságra ítéltetett: mivel fizetni nem volt képes, fogságát ma megkezdette.

A tőzsdéről.

Budapest, decz. 14. (A becskeréki Lloyd-társulat távirata.) Kötöttet buza tavaszra 8.18—19, tengeri május-juniusra 3.96—97, zab 5.94—96, repce 11.10—20. Buzában a kínálat lanyha, vételkedv korlátozva. Forgalom 15.000 mm.

Nyilttér.*

Tekintetes Szerkesztő ur!

Engedjen kérem, hogy következő soraimat nagybecsű lapja „Nyilttér“ rovatában közzétenni méltóztatassék:

Több oldalról vett kérdésközlésre kötelelőlegem e helyt kijelenteni, hogy a „Torontál“ 283. számában közölt árverési hirdetmény csak egyik mozzanata az immár két év óta ellenem folyó hajszának, melynek nyíltan hirdett csalja engem — ha lehet — tönkretenni és a melyben bizonyos személyek köztudomás szerint a legundokabb eljárást tanusították.

Jelen ügyben szolgáljon felvilágosításul, hogy nőmnek, Partilla Géza leányának, tizennégy forint ötven krajczárnyi követelése azon bírói ítéletből származik, a mely miatt Vuchetich N. aljárásbíró ellen a fegyelmi, illetve büntető eljárását kértem. Es ezen jogtalan követelést — mert tudtam, kikkel van dolgom — már

*) Az e rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.

hónapokkal ezelőtt a helybeli posta útján nőmnek megfiztettem Hogy ennek daczára miként lehetett ellenem árverést hirdetni, hogy miként lehetett a követelést az en hozamra tudtom nélkül bekebelezeteni, általában: hogy lehetett ezt az egész ügyet hivatalosan letartályolni, anélkül, hogy engem erről akár előzőleg, akár utólag, akár hivatalból, akár más uton értesítettek volna, azt majd az általam ezen tárgyban kért bünye nyitó vizsgálat fogja kideríteni.

Hogy ügyemben eddig mily országgra szóló botrányok történtek, azt majd annak idején a nyilvánosság elé terjesztem, hogy a t. Közönség bepillantást nyerjen azon színpalak mögé, a honnét a hajszát ellenem folytatják és a honnét azt bizonyos „pártfogók“ oly hathatósan támogatják.

Kiváló tisztelettel
Nagybecskerek, 1896. decz. 12.
Gockler Lajos.

VASUT-ÜGYEK.

Magyar kir. államvasutak.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy a vasuti koczikban és az állomási helyiségekben elhagyott tárgyak, u. m. bőröndök, táskák, kalapok, ruhák és fehérművek, botok, napernyők és esernyők stb. az alább felsorolt állomásokon és következő napokon tartandó nyilvános árverés alkalmával azonnali készpénzfizetés mellett el fognak adni.

Budapest keleti p.-udv. állomáson f. évi december 14-én délelőtt 9 órakor.

*Kolozsvár állomáson f. évi decz. 16-án délelőtt 9 órakor.

Miskolcz állomáson f. évi decz. 28-án délelőtt 9 órakor.

Budapest, 1896. december hóban.

Az igazgatóság.

* Kolozsvárt az árverés az első magyar engedélyezett árverési csarnokban „város, belközép-utca 19. sz. a.“ tartatik.

Városi színház.

Nagy-Becskerék, hétfő 1896. december 14-én

Ujházi Ede urnak 2-dik vendégjátéka.

EGY PÁRISI REGÉNY.

Színmű 5 felvonásban, Irta Feuillet Octáv.

S z e m é l y e k:

Henry de Torgy	— — — — —	Kalmár
Báró Chevri-l	— — — — —	UJHÁZI EDE
Chesnel, orvos	— — — — —	Sárdy
Juliani, tenorista és impressario	— — — — —	Láng Ödön
Lanbuére	— — — — —	Miklósi
Tivandel	— — — — —	Báthori Béla
Vaumartin	— — — — —	Koncz
Ambroise	— — — — —	Ovári
Villiers, tábornok	— — — — —	Szilágyi Ödön
Tárgyné	— — — — —	Csügényi Vilma
Marcelle, menyé	— — — — —	Tuboly K.
Therese, Chavrial báróné	— — — — —	Daróczy Ilka
Querín Roza, az operától	— — — — —	Gööz Aranka

Kezdeté este fél 8 órakor.

Hirdetések.

56585. szám 1896.

1149-3.1

Pályázati hirdetmény.

A megüresedett zichyfalvai hatósági állatorvosi állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Ezen a bánlaki és alibunári járásokra kiterjedő hatáskörrel bíró állással 500 frt fizetés és 300 frt uti átalány, valamint a területén kívüli szolgáltatásra való kirendelések alkalmával 3 frt napi díj s uti költség megtérítés jár.

Felhívom tehát mindazokat, kik ezen állásra pályázni óhajtanak, hogy szabályszerűen felszerelt s az 1888. évi VII. t.-cz végrehajtása iránt kiadott rendelet 303. §-ban körülírt kellékeket igazoló kérvényüket hozzám legkésőbb f. évi december hó 31-ig annál is inkább terjesszék be, mert a később érkező kérvényeket nem vehetem figyelembe.

N.-Becskerék, 1896. december hó 10.

Dr. Dellimancs,
alispán.

Torontáli helyi érdekű vasutak.

7-08. szám.

1120-4.8

Hirdetmény.

A torontáli helyi érdekű vasutak igazgatósága elhatározta, hogy 1897. évre a torontáli helyi érdekű vasutak összes vonalára érvényes névre szóló és fényképpel ellátott bérletjegyeket bocsát ki, még pedig az I. osztályban való utazásra 400 koronáért, a II. osztályban utazásra 300 koronáért és a III. osztályban való utazásra 200 koronáért.

Ezen bérletjegyek f. évi december hó 15-től kezdve az egész évi bérletösszeg lefizetése és egy fényképpel beküldése mellett a torontáli helyi érdekű vasutak üzletigazgatóságánál kiválthatók.

Nagybecskerek, 1896. december 1.

Az üzletigazgatóság.

8681/896.

1188-3.8

Pályázati hirdetmény.

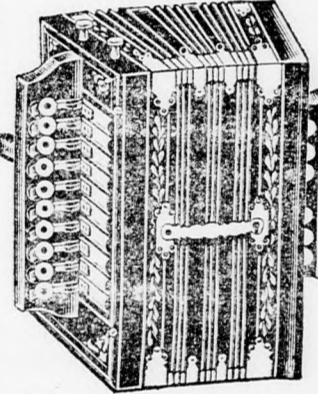
Elhalálozás folytán üresedésbe jött román kécsai községi segédjegyzői állásra ezennel pályázatot nyitok.

Javadalmazás: évi 400 frt készpénz. Szabályszerűen felszerelt kérvények hozzám 1897. évi január hó 6-ig nyújthatók be.

Csenén, 1896. évi december hó 6-án.

Uzbasich Gáspár,
főszolgabíró.

Csak

4 és fél trtért
szállítom a világhírű
„BOHEMIA“
nevű

huzóharmonikát

hosszu billentyűvel és valódi gyöngyház-kagyló üvegekkel.

Tartalmaz 2 kétszeres tokot, áll 11 erős, hajtásos rézből és szétörhető rézből készült védsarkokból.

A hangok egyes lemezekon vannak elhelyezve, ennél fogva a harmonikának nagyszerű orgonaszzerű hangja van.

40 hangu 2 sorozatu 15 1/2 x 33 cm. 4-50
60 " 3 " 17 x 34 " 5-50
90 " 4 " 17 1/2 x 34 1/2 " 6-50

Magánoktatási iskola díjmentesen. Postadíj és csomagolás 60 kr.

C. A. Schuster,

harmonikagyáros GRASLITZ, Csehország.

Utánvétellel küldve. Nem tetszés esetén vissza cseréltetik. Ismét eladókkal összeköttetés kerestetik. 898-20-11

Hirdetmény.

Az „Első délmagyarországi gépgyár, vas- és fémöntőde részvénytársaság“ igazgatósága a kereskedelmi törvény 202. §-a értelmében közhírré teszi, hogy a részvénytársaság felszámolása 1896. évi november 23-iki rendkívüli közgyűlésen kimondatott. Ennél fogva felhívja a társasági hitelezőket, hogy követeléseiket jelen hirdetmény harmadszori megjelenésétől bejelentett 6 hó alatt a felszámolóknál bejelenteni és érvényesíteni annyival is inkább el ne mulasztják, mert a törvényes határidő elmúltával a társaság vagyona netáni igényeikre való tekintet nélkül fog felosztatni.

Első délmagyarországi gépgyár,
vas- és fémöntőde részvénytársaság
igazgatósága.

1148-3.8

„FORTUNA“ Aranybánya-Részvény-Társaság.

PROSPECTUS.

„Fortuna“ Aranybánya-Részvény-Társaság cég alatt ez évi november hónap 19-én Tokaji Nagy Lajos kir. közjegyző közbenjöttével és hivatalos helyiségében

2,000,000 korona teljesen befizetett részvénytőkével

részvénytársaság alakult, melynek célját az erdélyi elhanyagolt aranybánya-ípar fellendítése képezi, első sorban pedig a Szent-Endre nevű aranybánya megvétele és kiaknázása.

Erdélyben kétezer esztendő óta foglalkoznak az emberek aranybányászattal s egész nagy vidék kizárólag abból él. Ennek dacára a bányászat a leghihetlenebb módon primitív. Egy bányának sincs üzemi tőkéje, egynek sincsenek gépei, a zuzómalok pedig oly tökéletlenek, hogy a kőben levő aranyat több mint a fele veszendőbe megy.

S ez eljárás mellett is több mint **14 méterháza** aranyat produkál három millió korona értékben az a kicsiben való bányászkodás, melyet apró emberek, iparosok, parasztok tartanak fenn. Csak néhány bánya van erősebb, még pedig külföldi kezekben. E külföldiek, nem ismerve a viszonyokat, néhány gyengébb bányát vásároltak össze s ennek dacára is nagy jövedelmeket értek el. **20-30** százalékot osztottak föl, sőt annál többet.

Ideje, hogy a hazai tőke ezekkel a bányákkal foglalkozzék, sőt kötelessége, mely kötelességnek teljesítése nagy anyagi hasznot is biztosít.

A társaság, mely az imént megalakult, a Szent-Endre-bánya megvétele szerződést kötött, s első sorban ezt a bányát szándékozik üzembe venni. E bánya Bucsum községben fekszik, Abrudbánya város közvetlen közelében. Tőzomszédos a Szent-Endre bányával a Concordia-bánya, mely több millió forint értékű aranyat adott. A Concordia-bánya részvényesei jobbra vidékbeli parasztemberek, üzlettökejük nincs, mert a nyert aranyon minden héten elosztanak s gépek sincsenek, mégis husz esztendőn keresztül évente **400-600,000** koronát osztottak egymás között tiszta haszon gyanánt.

A Szent-Endre bányában ugyanazon aranyerek jönnek elő, melyek a Concordiában, s az új társulat megfelelő üzletkével és a legújabb rendszerű zuzómalokkal fogja folytatni az üzemet.

Nyolcz aranyér fel van már a Szent-Endre bányában tárva, mind olyanok, melyek a Concordiában is ismeretesek, s melyek emitt is aranyban gazdagok, s ugyanolyan aranyminységet fognak adni, mint a Concordia.

E bánya felől **St. Ludwig Rainer** bécsi ismert szakértő és volt aranybánya-igazgató, ki azt kétszer is megvizsgálta, következő nyilatkozatot teszi:

„Az V-ik telérről jelentésemben befejezett s általam sajátkezűleg leszedett anyag **23** gr. finom aranyat adott egy tonnára, melyből **17.4** gr. foncsorítható arany volt **28.53** frt értékben, **5.6** gr. pedig kötött állapotban levő arany **8.40** frt értékben. Gyakorlatban ebből **70%** azaz **25.85** frt érték lesz kinyerhető.”

Ugyancsak ő a következőket írja:

„Tőkével rendelkező és észszerűen vezetett bányavállalatok számára Erdély rendkívül hálás talaj, csak érteni kell bevárni türelemmel a kedvező pillanatot, s adandó alkalommal gyorsan cselekedni . . . Azon szilárd meggyőződéssel zárom jelentésemet, hogy a Szent-Endre bánya rövid idő alatt az ország nagy és jövedelmes bányavállalatai közé méltán lesz sorolható.”

A bánya öt közép bányatárból áll s több mint **75,000** m²-méter felülettel bír, úgy, hogy sok esztendőre elegendő zuzóanyagot bír szállítani.

A „Fortuna“ részvénytársulat **2,000,000** korona alaptőkével alakult meg, úgy, hogy elegendő üzleti tőke álljon rendelkezésre és a szük-

séges gépek, zuzómalok a legjobb rendszer szerint megépíthetők legyenek. Az alakuló közgyűlésen az alulírott igazgatóság és felügyelő-bizottság választott meg.

A zuzómalok úgy lesznek berendezve, hogy naponta **80** tonna érczet dolgozzanak fel.

E művelet mellett a társulatnak rendkívül fényes prosperálás ígérkezik. A minden kétséget kizáró fenti adatokra támaszkodva, a várandó haszon a következő számításokat mutatja:

Egy tonna ércz átlag . . . . . **51** korona **70** fillér
értékű aranyat ad, vagyis **80** tonna ércz . . . . . **4136** korona — fillér
értékű aranyat.

Tonnánkénti költség (az összes kiadások betudásával) **12** korona . . . . . **960** korona — fillér

Marad naponta . . . . . **3176** korona — fillér

Ez kitesz **350** munkanapon át (az üzem folytonos) kerek **1,111,600** koronát.

E számításnál azonban csak a zuzóérczben található arany vétett tekintetbe; mind a mellett egy a Szent-Endre bányában, mint a tőzomszédos Concordiában tömördek szabadarany fordul elő. Ha tehát ennek értékét a fenti összegnek csak **25%**-ával számítjuk, vagyis **277,900** koronával, akkor is mindezek szerint **1,381,500** koronányi évi tiszta haszon mutatkozik.

A nyereség porarany e számításban szintén nem vétett tekintetbe. Ennek értéke is emelni fogja a fenti összeget **8-10%**-kal. Ha tehát a várandó évenkénti tiszta hasznot

1,200,000 koronára

teszünk, úgy ez szigorúan szolid alapon nyugszik, minden előre nem látottak tekintetbevétele mellett. Ezek szerint minden kétséget kizáróan a részvénytőkének **60%**-nyi jövedelmezősége tökéletesen biztosítva mutatkozik.

A „Fortuna“ Aranybánya-Részvény-Társaság az alakuló közgyűlésen elfogadott alapszabályok szerint **2,000,000** korona teljesen befizetett alaptőkével, egyelőre **30** évi időtartamra alakult meg. E **2,000,000** korona részvénytőke felosztatik **80,000** darab **25** korona névértékű részvényre.

Az osztalék felosztása, valamint a társaság nyilvános tanácskozásai minden négy hónapban történnek, és az eredmény az összes magyar, osztrák és németországi nagy lapokban fog közzététetni.

Az igazgatóság:

Hg. Batthyány-Strattmann Ödön,

elnök.

Böer Béla,

Gr. Festetics Géza.

Abrudbánya polgármestere.

Hammond Eduard P. T.,

az északamerikai Egyesült-Államok volt főkonzulja.

Gr. Berchtold Miklós,

Langerman James W. S.,

San-Franciskóból.

A felügyelő-bizottság:

Kálnoki Henrik,

Hoitsy Jenő,

Grátzy János

elnök.

Aláírási felhívás.

E prospectus alapján alólírott syndikátus az ez évi november 19-én **2,000,000** korona teljesen befizetett részvénytőkével megalakult és a budapesti kereskedelmi és váltótörvényszéknél bejegyzett

„Fortuna“ Aranybánya-Részvény-Társaság

40,000 drb **25** korona névértékű részvényére ezennel aláírási felhívást bocsátanak ki.

A „Fortuna“ Aranybánya-Részvény-Társaság **2,000,000** korona alaptőkével egyelőre **30** évi időtartamra alakult meg. E **2,000,000** korona részvénytőke felosztatik **80,000** darab **25** korona névértékű részvényre.

A részvényeket **25** koronájával — **12** frt **50** kr. bocsátjuk a közönség rendelkezésére, hogy így a kevésbé vagyonos közönség is részt vehessen ezen nyereségteljes vállalatban.

A Szent-Endre bányából származó aranytartalmú kővek példányai a „Fortuna“ Aranybánya-Részvény-Társaság irodájában **Budapest, V., Fűrdő-utca 4. sz.** a hivatalos órák alatt d. e. 9-1-ig és d. u. 3-6-ig megtekinthetők.

A részvénytársaság **80,000** drb részvényéből részben az igazgatóság, részben pedig az alólírottak által képviselt syndikátus **40,000** drbot egyelőre maguknak tartanak meg.

Az aláírások a „Fortuna“ Aranybánya-Részvény-Társaság részvényeire folyó évi

december hó 12-től bezárólag decz. hó 20-ikáig

tartanak. Aláírási bejelentéseket és befizetéseket elfogad a „Fortuna“ Aranybánya-Részvény-Társaság irodája: **Budapest, V., Fűrdő-utca 4.**

Az aláírásnál minden egyes aláírt **25** korona — **12** frt **50** kr. névértékű részvényre **12** korona — **6** frt fizetendő le. A többi **6** frt **50** kr. egy hónappal később, vagyis 1897. január 15-ikéig teljesítendő. Az aláírók jogosítva vannak azonban az egész részvényösszeget is azonnal befizetni, mely esetben a végleges részvények is megjelensük után azonnal kiszolgáltathatnak.

Magától értetődik, hogy az alólírottak által képviselt syndikátus fenntartja magának azt a jogot, hogy az aláírásokat a jegyzések irnéve szerint **leszállítsa**. A jegyzésekre esetleg jutó részvények mennyiségét lehetőleg gyorsan fogja az aláírókkal közölni.

Budapest, 1896. december hónapban.

1147-1.1

A „Fortuna“ Aranybánya-Részvény-Társaság syndikátusa.

1896. december

A „Fortuna“ Aranybánya-Részvény-Társaság
részvényeladási syndikátusának

Budapestben,

V., Fűrdő-utca 4.

Alólírott a mellékelt prospectus és aláírási felhívás értelmében a „Fortuna“ Aranybánya-Részvény-Társaság részvényeiből ezennel _____ drb, azaz _____ darab **25** korona névértékű részvényt veszek és kötelelem magam jelen aláírással egyidejűleg minden **25** korona névérték után **12** koronát, összesen _____ koronát, a további részvényenkint **13** koronát, azaz _____ koronát pedig legkésőbb 1897. január 15-éig a „Fortuna“ Aranybánya-Részvény-Társaság hivatalos helyiségében (Budapest, V., Fűrdő-utca 4. sz.) készpénzben lefizetni.

Aláírás: _____

Czím: _____

Ez a levél kellelőleg kitöltve és aláírva „Fortuna“ Aranybánya-Részvény-Társaság címére (Budapest, V., Fűrdő-utca 4. sz.) beküldendő.